

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**СИЛАБУС навчальної дисципліни
«Соціокультурні виміри музичного мистецтва»
2023-2024**

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти – третій освітньо-науковий (доктор філософії)
Галузь знань – 02 Культура і мистецтво
Спеціальність – 025 Музичне мистецтво
Освітня програма – Музичне мистецтво
Загальний обсяг дисципліни – (в кредитах ЄКТС) 4 кредити
Статус дисципліни – вибіркова/варіативна
Факультет – початкової освіти та мистецтва
Кафедра – вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва
Курс – 2; **семестр** – 1; **вид підсумкового контролю** – залік
Мова навчання – українська
Види занять: лекційні та семінарські
Методи навчання: проблемний, дослідницький, дискусії, електронні лекції та семінари
Форми навчання: денна, вечірня, дистанційна
Лінк на дисципліну: <https://dspu.edu.ua/science/departments/graduate-school/metodic-materials/music-art/2023-%d1%80%d1%96%d0%ba/>

Розподіл годин за видами робіт

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття				
Очна	II	III	4/120	46	16	-	-	30	74	-	+	-

2. Викладач

Матійчин Ірина Мстиславівна matiichyniryna@dspu.edu.ua 0673537649	кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва
--	---

3. Характеристика навчальної дисципліни

Метою навчання є розвиток та утвердження інтелектуальних засад та творчих принципів в науковому та музично-педагогічному житті аспіранта засобами осмислення особливостей впливу соціокультурних факторів на музичне мистецтво.

Результати навчання. Володіння сучасною методологією наукового дослідження; розуміння специфіки музики як виду мистецтва, логіки розвитку музичних стилів, жанрової палітри музичних творів, проблем розвитку сучасного музичного мистецтва, усвідомлення взаємозв'язку між сферою теорії та практики музичного мистецтва на регіональному, національному та міжнародному рівнях; розуміння впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва.

Компетентності.

Загальними компетентностями вивчення курсу «Соціокультурні виміри музичного мистецтва» є :

- здатність до розуміння та глибокого аналізу світоглядного кола системних питань та соціокультурних явищ; аналіз міждисциплінарних процесів; реалізація власного творчо-мистецького потенціалу в наукове дослідження;
- здатність до наукового пошуку, мистецько-філософського аналізу; визначення мети, наукової новизни, завдань та стратегії дослідження.

Фаховими компетентностями є:

- здатність доцільно застосовувати новітні музикознавчі концепції, пояснювати сучасні культурні явища і процеси; усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва.
- здатність до оперування поняттями музикознавства в контексті історичних, теоретичних та практичних знань, умінь і навичок; усвідомлення функціональних засад історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук; використовувати знання про основні закономірності, сучасні досягнення у теорії та історії музичного мистецтва.
- здатність до розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій соціокультурного та історичного розвитку, самостійного здійснення аналізу особливостей функціонування музичного твору у певному соціокультурному середовищі.

Пререквізити дисципліни. Вивчається після таких дисциплін, як: «Філософія як досвід мислення», «Проблеми сучасного музикознавства», «Проблеми виконавського музикознавства».

Постреквізити дисципліни. Постреквізитом дисципліни має стати відображення у науковій роботі аспіранта особливостей впливу соціокультурних факторів на досліджувані явища музичного мистецтва.

Лінк на дисципліну: Програма з навчальної дисципліни «Соціокультурні виміри музичного мистецтва» розміщена на сайті ДДПУ ім. Івана Франка (аспірантура, навчально-методичне забезпечення, 025 музичне мистецтво).

4. Програма (зміст основних розділів) дисципліни

Зміст лекційних занять

Тема 1. Природа музичного мистецтва

Музика як соціокультурний феномен. Структура сучасної музичної культури. Соціокультурна діяльність в галузі професійного музичного мистецтва. Культурний та соціальний аспекти поняття «соціокультурна діяльність». Соціокультурна сфера життя суспільства як підсистема його

духовного життя. Музична діяльність як процес створення і виконання художньої продукції.

Тема 2. Соціокультурні фактори сучасного музичного мистецтва

Рациональне й ірраціональне як детермінанта сучасної музики. Вплив науково-технічних перетворень на музику. Соціокультурні особливості дегуманізації сучасного музичного мистецтва. Основні функції сучасного дозвілля (за працями Ж. Дюмазедьє). Комунікативний та конструктивний аспекти музичної творчості. Суб'єкти соціокультурної діяльності в музичному мистецтві. Людина як суб'єкт соціокультурної діяльності. Технологічні основи соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.

Тема 3. Особливості розвитку сучасної української музичної культури

Становлення соціокультурної діяльності в Україні. Вплив прийняття християнства на розвиток культури (зокрема музичної) Київської Русі. Культурно-просвітницькі товариства як фактор активізації музичного життя на теренах України (кін. XIX – початок XX ст.) Засади розвитку національної музичної культури до 1991 р. Прикмети українського музичного мистецтва періоду незалежності держави.

Тема 4. Соціокультурні аспекти музичної педагогіки

Організаційні форми музичної педагогіки. Соціальні і культурні детермінанти формування особистості. Педагогічні основи соціокультурних технологій. Структура музично-педагогічного процесу. Вчитель і учень як суб'єкти педагогічного процесу. Функції музиканта-педагога. Відповідальна залежність як принцип успішного функціонування музичного колективу. Роль сім'ї в особистому та фаховому становленні музиканта.

Тема 5. Соціокультурні аспекти феномену музичної мови

Музична мова в контексті знаково-мовної теорії. Природні властивості музичної мови. Системність музичної мови. Комунікативність музичної мови в культурі. Зумовленість та двосторонність знаків у музичному творі. Музичний твір як своєрідна модель універсуму. Сучасна музична мова у комунікативному контексті.

Тема 6. Музична мова як відображення соціокультурного коду епохи

Художня картина світу і стилістичні особливості музичної мови. Музична мова як знакова система «незображального» характеру. Універсум часу в музиці. Поєднання динаміки і статичності в музичному мистецтві. Музика в соціокультурному бутті. Стилістика музичної мови. Семіосфера музичної комунікації.

Тема 7. Соціокультурні функції музичного мистецтва

Музична культура як узагальнено-художня, звукова картину побаченого, почутого, відчутого і пережитого. Музика як інструмент формування світовідчуття і світогляду особистості. Функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві. Експресивна, сигнально-комунікативна функції музичного мистецтва. Пізнавальна, сугестивна функції музики. Ціннісно-орієнтаційна та гедоністична функції. Інформаційно-просвітницька функція. Рекреативна функція. Культуротворча функція.

Тема 8. Семіотика музичного фестивалю як форма культури

Фестиваль як форма культури. Соціокультурні функції музичного фестивалю. Структура фестивалю: семантика, синтактика, прагматика. Характеристика музичної фестивально-конкурсної діяльності як прояву унікальної творчої соціокультурної і знаково-комунікативної системи. Міжкультурна комунікація учасників фестивального музичного проекту. Організаційна специфіка міжнародних фестивалів. Музичний менеджмент – феномен сучасної української музичної дійсності.

Зміст семінарських занять (тематичні блоки)

1. Соціокультурна діяльність як самостійна система та підсистема духовного життя суспільства.
2. Соціокультурна діяльність в галузі професійного музичного мистецтва.
3. Вплив науково-технічних перетворень на музику.
4. Суб'єкти соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.
5. Становлення соціокультурної діяльності в Україні: історичний огляд.
6. Українське музичне мистецтво періоду незалежності держави: прикмети, засади розвитку.
7. Соціокультурні аспекти музичної педагогіки.
8. Функції музиканта-педагога.
9. Музична мова в контексті знаково-мовної теорії.
10. Сучасна музична мова у комунікативному контексті.
11. Художня картина світу і стилістичні особливості музичної мови.
12. Універсум часу в музиці.
13. Технологічні основи соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.
14. Функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.
15. Музичний менеджмент – феномен сучасної української музичної дійсності.

5. Місце проведення занять (локація)

Аудиторне навчання: аудиторія № 27 корпус № 4 ДДПУ ім. Івана Франка: вул. І. Франка, буд 11.

Дистанційне навчання: відео-конференція (ідентифікатор персональної конференції ID: 728 273 6557 Passcode: 158432)

6. Інформація про консультації

Консультації з дисципліни проводяться в обумовлений завчасно час з викладачем, в телефонному режимі або ж через електронну пошту.

7. Система оцінювання

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант:

- участь у семінарському занятті (доповідь на одне із питань плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії за темою заняття);
- співбесіда з лектором (фронтальна перевірка компетентності аспіранта);
- залік.

Критерієм аналізу якості виконання завдань та його усне викладення є максимально влучна добірка наукової інформації з переведенням у форму суджень чи тверджень.

Оцінювання знань методом співбесіди з лектором визначає рівень компетентності аспіранта: обізнаності щодо змісту навчальної дисципліни;

здатності розуміти принципи вирішення виокремлених соціокультурних проблем.

Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Усні відповіді (семінарські)	Співбесіда з лектором	Сума (залік)
60	40	+

Відповіді на семінарських заняттях оцінюються за чотирибальною шкалою. Результат за 100-бальною шкалою обчислюється за формулою $x = \frac{A \cdot K}{n \cdot 5}$, де А – сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою при вивченні модуля, включаючи оцінки «2», n – кількість цих оцінок (не менше трьох), $\frac{A}{n}$ – середня оцінка. Якщо середня оцінка за відповіді на практичних заняттях $\frac{A}{n} \leq 2,5$, то кількість балів x дорівнює нулю.

Залік за талоном № 2 проводиться перед комісією в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

8. Питання до підсумкового контролю

1. Музика як соціокультурний феномен.
2. Структура сучасної музичної культури.
3. Раціональне й ірраціональне як детермінанта сучасної музики.
4. Вплив науково-технічних перетворень на музику.
5. Засади розвитку національної музичної культури до 1991 р.
6. Прикмети українського музичного мистецтва періоду незалежності держави.
7. Організаційні форми музичної педагогіки.
8. Функції музиканта-педагога.
9. Музична мова в контексті знаково-мовної теорії.
10. Комунікативність музичної мови в культурі.
11. Художня картина світу і стилістичні особливості музичної мови.
12. Універсум часу в музиці.
13. Соціокультурні функції музичного мистецтва.
14. Соціокультурні особливості дегуманізації сучасного музичного мистецтва.
15. Соціокультурні функції музичного фестивалю.
16. Структура фестивалю: семантика, синтактика, прагматика.

9. Політика дисципліни (система вимог до здобувача освіти).

Визначається системою вимог щодо повноцінного засвоєння предметного змісту дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності: систематичного відвідування лекційних занять; участі у семінарських заняттях або їх відпрацювання у письмовій формі у разі відсутності; відповідального

ставлення до вимог щодо самостійної роботи та ознайомлення з матеріалами для читання / джерелами інформації.

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні :

1. Аренд Х. Між минулим і майбутнім / пер. з англ. Київ : Дух і Літера, 2002. 321 с.
2. Білий О. Національна держава, влада й усталення інфрамистецтва. *Contemporary art – Нові території*. К.: Eidos, 2006. С.118 – 148.
3. Виткалов В. Українська культура: сторінки історії ХХ століття: монографія. Рівне: Вертекст, 2004. 640 с.
4. Гопка О. Про інституціональну систему музичного мистецтва суспільства в аспекті проблеми матеріальної і духовної культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2015. № 2. С. 125–130.
5. Горбенко С. Людина культури як цінність і мета виховання. *Концептуальні засади мистецької педагогіки у вищій школі* / Заг. ред. Т. Мартинюк, Н. Ігнатенко. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. С. 102–116.
6. Загайкевич А. Українська електронна музика: практика дослідження. *Музика в інформаційному суспільстві: зб. наук. статей*. Вип. 76. Київ : Нац. муз. акад. ім. П. І. Чайковського, 2008. С. 39–62.
7. Зінькевич О. С. Дискусійні питання мультикультурних процесів. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Науковий журнал*. № 1. 2008. С. 82–89.
8. Лях В. В. Трансформації соціокультурної сфери в інформаційному суспільстві. *Культура в сучасних трансформаційних процесах*. К.: Аспект-Поліграф, 2011. С. 6–31.
9. Огієнко І. Українська культура. Київ : Наша культура і наука, 2002. 342 с.
10. Олексюк О., Ткач М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва : навч. посібник. Київ : Знання України, 2004. 264 с.
11. Пясковський І. Б. Музика в інформаційному суспільстві. *Музика в інформаційному суспільстві : зб. наук. статей*. Вип. 76. Київ : Нац. муз. акад. ім. П. І. Чайковського, 2008. С. 6–16.
12. Романенко А. Музичний конкурс як соціокультурний феномен у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2016. № 1. С. 126–129.
13. Рудницька О. П. Світоглядна функція мистецтва. *Мистецтво та освіта*. 2001. № 3. С. 10–13.
14. Семчишин М. Тисяча років української культури. Київ : Друга ріка, 1993. 560 с.
15. Українська музична культура: від джерел до сьогодення: монографія / Упоряд. О. Сердюк, О. Уманець, Т. Слюсаренко. Харків : Основа, 2002. 400 с.
16. Філіпчук Н. Професійні функції майбутнього музиканта-педагога. *Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб. матеріалів XI Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О. П. Рудницької*. Київ, 2016. С. 255–258.

ДОДАТКОВА:

17. Долгіх Я. Музична практика фахівців музичного мистецтва крізь призму теорії соціокультурної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2002. Вип. 51. С. 490–498.
18. Жорнова О. Суб'єкт соціокультурної діяльності: науково-теоретичне обґрунтування вимірів вищої освіти. *Філософія освіти*. 2006. №2 (4). С. 61–82.
19. Зінська Т.В. Музично-виконавське мистецтво в соціокультурному просторі України кінця ХХ — початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01. Київ, 2011. 18 с.
20. Ластовецька-Соланська З. Музичні цінності та потреби в сучасному культурному континуумі України : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Львів, 2007. 19 с.
21. Щербина-Яковлева О. Поняття соціокультурної діяльності: філософські та культурологічні виміри. *Світогляд. Філософія. Релігія*. 2017. Вип. 12. С. 71–78.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

22. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. Київ: МАУП, 2002. 256 с.
Режим доступу : http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm
23. Кремень В. Г. Людина і світ (Матеріальна та духовна культура). Режим доступу: [http://www.djerelo.com>philosophy/84-liuduna-i-svit-kremen/...](http://www.djerelo.com>philosophy/84-liuduna-i-svit-kremen/)
24. Олексюк О., Ткач М. Форми і методи організації музично-педагогічного процесу у вищій школі. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/19667481.pdf>